

Openbaar

Zaaknummer: 38327

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Implementatie Wet verplichte ggz

Kernboodschap

In 2020 treedt de nieuwe Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) in werking. Hierover is de raad in een eerder stadium reeds geïnformeerd. Met deze brief informeren wij u over de wijze waarop we de Wvggz in Gelderland-Zuid willen vormgeven.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
Collegebesluit 10-09-2019	Informatienota stand van zaken Wvggz, zaaknummer: Z/19/033698

Toelichting

In 2020 treedt de nieuwe Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna Wvggz) in werking. Deze vervangt samen met de Wet zorg en dwang (Wzd) de huidige Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Wet bopz). De Wet zorg en dwang is bedoeld voor mensen met dementie en mensen met een verstandelijke beperking; de Wvggz voor mensen met psychiatrische aandoeningen.

Verplichte zorg op basis van de Wvggz kan op twee manieren worden verleend: op basis van een **crisismaatregel** (voorheen inbewaringstelling/ibs) door de burgemeester of op basis van een **zorgmachtiging** via de rechter. Waar bij de Wet bopz alleen gedwongen opname mogelijk was, kan verplichte zorg via de Wvggz ook in de thuissituatie plaats vinden. Zo kan degene die zorg krijgt, gemakkelijker contact blijven houden met familie en vrienden en daardoor zoveel mogelijk blijven deelnemen aan het gewone leven. In de zorgplannen moet naast behandeling ook expliciet aandacht zijn voor maatschappelijke participatie, wonen en werk. In de Wvggz zijn extra waarborgen ingebouwd om de betrokkene te beschermen. Bij het opleggen van een crisismaatregel krijgt de betrokkene de kans om gehoord te worden en wordt er een patiëntvertrouwenspersoon aangeboden.

De Burgemeesters en wethouders van de regiogemeenten hebben op 20 december 2018 besloten om de nieuwe Wvggz-taken en bijbehorende processen gezamenlijk op het niveau van Gelderland-Zuid uit te werken. Er is gekozen voor de invoering van de Wvggz op het schaalniveau van Gelderland-Zuid. Deze schaal valt samen met de Sluitende aanpak psychisch kwetsbaarheid (personen verward gedrag), de Veiligheidsregio, de centrumgemeenteregio voor Beschermd wonen/Maatschappelijke opvang en de GGD-regio. Aan de regionale invoering van de Wvggz nemen 13 gemeenten in Gelderland-Zuid deel: Buren, Culemborg, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal (regio Rivierenland), Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen

en Wijchen (regio Rijk van Nijmegen). Maasdriel en Zaltbommel hebben besloten aan te sluiten bij Noord-Brabant voor de Wvvgz.

Afgelopen maanden zijn de voorstellen voor de invoering van de Wvvgz in Gelderland-Zuid voorbereid door een intergemeentelijke werkgroep. In deze werkgroep zitten vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten. Daarnaast is er een ketenwerkgroep. Aan deze werkgroep nemen vertegenwoordigers van zorginstellingen, openbaar ministerie, politie en vertegenwoordigers vanuit cliënt- en familieperspectief deel.

Toelichting proces crisismaatregel en zorgmachtiging

Er zijn twee procedures die kunnen leiden tot verplichte zorg: het nemen van een crisismaatregel of het aanvragen van een zorgmachtiging.

Crisismaatregel

De burgemeester kan een crisismaatregel nemen als er sprake is van onmiddellijk dreigend ernstig nadeel. De situatie is dan zodanig dat een zorgmachtiging via de rechter niet kan worden afgewacht. De burgemeester neemt een crisismaatregel na advies (medische verklaring) van een onafhankelijk psychiater. Deze maatregel duurt maximaal drie dagen en kan daarna nog drie weken worden verlengd via de rechter. Nieuw is dat de burgemeester de betrokkene in de gelegenheid stelt om gehoord te worden voordat hij beslist over de crisismaatregel. Het horen is toegevoegd om een zorgvuldige afweging te kunnen maken. Voor het hoorverslag als aanvulling op de medische verklaring, krijgt de burgemeester een nog vollediger beeld. De regiogemeenten kiezen ervoor om de hoorfunctie te beleggen bij GGD Gelderland-Zuid. De GGD heeft professionals in dienst die goed met de doelgroep om kunnen gaan en deze op de juiste manier aanspreekt. Vanwege het schaalniveau waarop de GGD werkt bleek het ook de goedkoopste optie.

Bij de crisismaatregel heeft de betrokkene recht op een patiëntvertrouwenspersoon. De gemeenten moet deze patiëntvertrouwenspersoon aanbieden. De beschikbaarheid en financiering van de patiëntvertrouwenspersonen is landelijk geregeld. Met de betrokken GGZ-instellingen hebben we afgesproken dat de psychiater de patiëntvertrouwenspersoon aanbiedt. De psychiater zal indien gewenst de persoonsgegevens van betrokkene aan de patiëntvertrouwenspersoon doorgeven. Als er gehoord kan worden, biedt de hoorfunctionaris de patiëntvertrouwenspersoon nogmaals aan.

Melding

Een ander nieuw onderdeel is dat inwoners en professionals een melding kunnen doen in het kader van de Wvvgz. Hiermee wil de wetgever met name aan naasten/familieleden die zich zorgen maken, een stem geven. Gemeenten hebben de taak gekregen om de meldfunctie voor inwoners in te richten. Op basis van de meldingen wordt er een verkennend onderzoek naar de noodzaak tot verplichte geestelijke gezondheidszorg opgestart. Voorafgaand aan het verkennend onderzoek vindt (lichte) triage plaats. De triage bepaalt of er daadwerkelijk sprake is van een melding in het kader van de Wvvgz.

Verkennend onderzoek en aanvraag Zorgmachtiging

Het verkennend onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van 3 criteria:

1. Er is sprake van een psychiatrische stoornis
2. Vrijwillige zorg is niet (meer) mogelijk
3. Er is sprake van ernstig nadeel

Een verkennend onderzoek dient binnen 14 dagen na melding te zijn afgerond.

De regiogemeenten in Gelderland-Zuid kiezen er gezamenlijk voor om ook het melden en het verkennend onderzoek bij de GGD (Meldpunt bijzondere zorg (MBZ) te beleggen. Dit heeft vier redenen:

1. Vanwege het schaalniveau: de GGD is werkzaam op het niveau van Gelderland-Zuid;
2. Omdat MBZ beschikt over onafhankelijke professionals (lees: geen GGZ-instelling) met GGZ-expertise;
3. Omdat de GGD samenwerkingsrelaties heeft met zowel lokale als regionale (zorg)partners voor het geval vrijwillige zorg (nog) mogelijk blijkt;
4. Omdat we hiermee aansluiten bij bestaande infrastructuur (geen nieuw meldpunt nodig).

De GGD levert het verkennend onderzoek met een advies aan bij de gemeente. De gemeente toetst dit advies. Op basis hiervan bepaalt de gemeente of zij een aanvraag indient bij de Officier van Justitie van het Openbaar Ministerie (OM) voor (de voorbereiding van een verzoekschrift voor) een zorgmachtiging.

Financiële gevolgen

De totale begroting voor de in- en uitvoering van de Wvvgz in Gelderland-Zuid komt voor 2020 (inclusief ontwikkelkosten) uit op € 670.261. Voor de invoering van de Wvvgz ontvangen alle gemeenten budget. Om de Wvvgz uit te kunnen voeren, brengen alle gemeenten dit budget in. Dit regionale totaal levert een tekort op van € 127.886. Wij gaan ervan uit dat dit een eenmalige overschrijding is. Deze dekt de regio uit de centrumgemeentemiddelen voor Beschermd wonen.

Regionaal spreken we af om na het opstartjaar, dus vanaf 2021 binnen het landelijk budget te blijven. Hierbij geldt wel een kanttekening. We hebben een inschatting moeten maken van het aantal te verwachten crisismaatregelen en meldingen/verkenkend onderzoeken. Op basis van monitoring moet blijken of deze schattingen hoger of lager blijken te zijn dan de praktijk in 2020.

Het totaalbedrag dat de regiogemeenten aan de GGD voor 2020 beschikbaar stellen voor de uitvoering van de Wvvgz is € 596.565. De overige kosten betreffen met name aanpassing van het ICT-systeem Khonraad (hogere abonnementskosten). Het bedrag dat de gemeente voor de Wvvgz-taken aan de GGD zal uitgeven wordt via de begrotingswijziging 2020 aan de begroting van de GGD toegevoegd. Dit gebeurt via de gangbare procedure. De begrotingswijziging wordt in het voorjaar 2020 aan de gemeenteraden voorgelegd. Dit betreft vooralsnog uitsluitend een begrotingswijziging voor 2020 vanwege onzekerheid over de te verwachten aantallen.

Regionaal periodiek overleg

De wet bepaalt dat alle regio's één keer per kwartaal ketenoverleg voeren over de uitvoering Wvvgz. Doel van dit overleg is de uitvoering van de Wvvgz te monitoren en knel- en verbeterpunten in het aanbod van verplichte zorg te bespreken. Deelnemers zijn gemeenten, Openbaar Ministerie, GGZ-instellingen en politie. In Gelderland-Zuid sluiten we voor dit overleg aan bij de bestuurlijke werkgroep Zorg & Veiligheid. Deze is samengesteld uit een delegatie van burgemeesters en wethouders uit Gelderland-Zuid. Vier keer per jaar bereiden we deze bestuurlijke werkgroep voor het periodieke Wvvgz-overleg uit. Dit gebeurt dan met (vertegenwoordigers van) geneesheer-directeuren van

GGZ-instellingen, de GGD, officieren van justitie en politie. Afhankelijk van de agenda en behoefte kunnen ad-hoc ervaringsdeskundigen of mensen vanuit familieperspectief aansluiten bij het Wvggz-overleg.

Communicatie

We plaatsen een kort bericht in de Maas en Waler waarin we uitleggen wat de nieuwe wet inhoudt. Ook leggen we hierin uit waar inwoners meldingen kunnen doen als ze zich zorgen maken om iemand in de omgeving. We passen ook de website van de gemeente aan op dit thema.

Uitvoering of Vervolgstappen

In de periode tot 1 januari 2020 krijgt de implementatie verder vorm. Het gaat dan om het werven van personeel en operationalisering van de taken en werk- en ICT-processen. We stellen een ketenplan op met samenwerkingsafspraken samen met onze partners. en we organsieren test- en oefensessies.

Tevens doen we voor 1 januari 2020 een voorstel voor monitoring en evaluatie. Hierbij maken we gebruik van de landelijke ketenmonitor zoals die door het landelijk ketenbureau Wvggz wordt ontwikkeld. Daarbij gaat het om kwantitatieve en kwalitatieve gegevens en financiële realisatie. De kwantitatieve gegevens bestaan onder uit: het aantal crisismaatregelen, meldingen, verkennend onderzoeken, zorgmachtigingen, doorlooptijden en klachten. Via het regionaal periodiek Wvggz-overleg en een brede bijeenkomst met alle betrokkenen inventariseren we één of twee keer per jaar de knel- en verbeterpunten. Na 1 jaar (Q1 2021) volgt een uitgebreide evaluatie van de uitvoering van de Wvggz in Gelderland-Zuid.

Geheimhouding

Niet van toepassing.